

Svar på Juha Järäs och 16 andra ledamöters motion om utveckling och utvecklingsresurser vid stadens konkurrensutsättningar

VD/1430/00.02.00.03/2023

PT/TE/JH/HW/PW/JR/JT/AP

Juha Järä och 16 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”En högklassig konkurrensutsättning på olika nivåer är en grundläggande förutsättning för att de skattemedel som kommuninvånarna och företagen betalar ska kunna användas på ett korrekt, ansvarsfullt och transparent sätt då man söker bästa möjliga sätt att genomföra investeringar. Om konkurrensutsättningen sköts på ett dåligt sätt finns det en risk för misstro. Staden kan förlora pengar vid dåliga konkurrensutsättningar, förlora oersättliga naturvärden eller i värsta fall: kommuninvånarnas initiativ eller beslutsfattarnas motioner drar ut på tiden eller förhindras helt och hållet.

De senaste åren har flera projekt och problem i anslutning till dessa kommit fram och till och med fått publicitet. Konkurrensutsättningen har inte genomförts alls, eller på ett dåligt sätt, delvis på grund av att endast en eller två sökande svarat på den. Av dessa har den ena sökanden sedan dragit sig ur den pågående processen. I projekten har det också deltagit aktörer, vars bakgrund väckt befogade misstankar. Det finns också olika indikationer på att stadens resurser för konkurrensutsättning inte är i skick.

Stadsingenjören i Vantaan Sanomat 14.2.2023:

”Vantaan terassikilpailutusta on arvosteltu epäammattimaiseksi, muun muassa kilpailutusaikaa on pidetty liian lyhyenä. Miksi kaupunki ei hoida kilpailutusta huolellisesti? – Juuri tänään (maanantaina) kysyin kaupungilta, löytyisikö henkilö hoitamaan kilpailutuksia päätoimisesti ja pitkäjänteisesti. Sellaista ei löydy, sellaiseen ei ole henkilöresurssuja. Siksi minä hoidan terassikilpailutusta muiden töideni ohessa, Westlin vastaa.”

(Fritt översatt till svenska:

”Vandas terrasskonkurrensutsättning har kritiserats och ansetts vara oprofessionellt genomförd, bland annat har tiden för konkurrensutsättningen ansetts vara för kort. Varför sköter staden inte konkurrensutsättningen på ett ordentligt sätt? – Just i dag (på måndag) frågade jag staden om det finns någon person som kan sköta konkurrensutsättningarna på heltid och på lång sikt. Det finns inte någon sådan person, det finns inga personalresurser. Därför sköter jag terrasskonkurrensutsättningen vid sidan av mina andra arbetsuppgifter, svarar Westlin”).

[Tikkurilan suurterassia pyörittänyt yhtiö jätti veroja maksamatta – "Oli täysin kannattamaton" | Paikalliset | Vantaan Sanomat](#)

Terrasskonkurrensutsättningen och omständigheterna relaterade till den är bara ett exempel i den stora helheten. Vi tror på att satsningar för att åtgärda detta betalar igen sig mångfalt både ekonomiskt och när det gäller kvaliteten.

Därför föreslår vi att:

- Tjänstemännen framställer för fullmäktige utvecklingsåtgärder och tidsplaner med vilka stadens konkurrensutsättning och därtill hörande frågor kan ordnas på ett högklassigt sätt i alla avseenden.

- I samarbete med verksamhetsområdena och fullmäktige kartlägger man de personalresurser som behövs för konkurrensutsättningen och säkerställer nödvändiga ekonomiska poster.
- Dessutom ska resurserna för stadens interna revision tas med i utvecklingsprocessen."

Stadsfullmäktige 27.2.2023 § 15

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Följande svar på motionen har beretts vid serviceenheten för upphandlingar inom stadsmiljöns verksamhetsområde.

Serviceenheten för upphandlingar konstaterar följande som sitt svar:

Offentliga upphandlingar är användning av offentliga medel där målet är att göra högkvalitativa, innovativa och hållbara upphandlingar.

I upphandlingslagen förutsätts också att de upphandlande enheterna ska sträva efter att ordna sin upphandling så att den kan genomföras på ett så ekonomiskt, högkvalitativt och systematiskt sätt som möjligt genom att utnyttja befintliga konkurrensförhållanden och med beaktande av miljöaspekter och sociala aspekter.

Vanda stads upphandlingsväsen har ordnats så att serviceenheten för upphandlingar ansvarar för utvecklingen av stadens upphandlingsväsen, att de centraliserade upphandlingarna är ansvarsfulla och för styrning och föreskrifter som gäller stadens upphandlingar, materialanskaffningar som överskrider det nationella tröskelvärdet och serviceupphandlingar i enlighet med en förteckning som fastställts av stadsdirektören samt utvecklingen av stadskoncernens konkurrensutsättningsprocesser och till upphandlingarna hörande avtalshantering. Serviceenheten för upphandlingar bistår också verksamhetsområdena genom att konkurrensutsätta upphandlingar som de ansvarar för.

Det här innebär att största delen av de upphandlingar som överskrider det nationella tröskelvärdet och också en del av de så kallade mindre upphandlingarna konkurrensutsätts av serviceområdet för upphandlingar. Ett undantag är de byggnadsentreprenader och byggkoncessioner som utförs inom stadsmiljöns verksamhetsområde och en del av serviceupphandlingarna. Bakom denna uppdelning finns en tanke om att konkurrensutsättningen av byggnadsentreprenader kräver mycket stor fackkunskap och att ett bättre slutresultat kan nås om både fackkunskapen och upphandlingskunskapen ligger i samma händer. En motsvarande uppdelning tillämpas också i andra kommuner där upphandlingsväsendet har centraliserats.

Vid serviceenheten för upphandlingar sköts verksamheten på ett professionellt sätt och personalens kompetens upprätthålls och utvecklas kontinuerligt. Personalresurserna i förhållande till arbetsmängden är också tillräckliga för närvarande. Ett behov av tilläggsresurser uppstår i början av år 2025 i och med att ansvaret för att ordna arbetskrafts- och företagsservice övergår från staten till kommunen.

Stadsmiljöns verksamhetsområde tar i sitt svar ställning till resurs- och anslagsbehoven vid upphandlingar för egen del.

Det är allmänt erkänt att en god konkurrens också medför inbesparingar. Det är inte så enkelt att konkret beräkna och fastställa regler. Vi försöker ständigt utveckla vår verksamhet för att vi bättre ska kunna följa upp konkurrensutsättningen, inköpen och också identifiera eventuella inbesparingspotential. Vi meddelar på förhand om kommande konkurrensutsättningar genom att publicera en konkurrensutsättningskalender på Vandas webbsidor under Upphandlingar. Vi kan främja konkurrensen genom att öka marknadsdialogen och utveckla vår leverantörshantering. I marknadsdialogerna förs det samtal med potentiella anbudsgivare om upphandlingsobjektet i fråga och eventuella alternativ till lösningar som erbjuds på marknaden. Vi kommer att fästa allt mer vikt vid beredningen av konkurrensutsättningarna och kvaliteten på anbudsförfrågningarna (anbudsinfordringar). Det bästa sättet att nå dessa mål är att samarbeta med aktörer på marknaden och potentiella anbudsgivare. Konkurrensen kommer inte att tillta om man ökar den administrativa bördan genom att skärpa upphandlingslagstiftningen.

Stadsmiljöns verksamhetsområde konstaterar följande i sitt svar:

Upphandlingar som görs av Vanda stad styrs av såväl lagen om offentlig upphandling och koncession (*upphandlingslagen*) som Vanda stads allmänna upphandlingsanvisningar som stadsstyrelsen godkänt. Stadsmiljöns verksamhetsområde tar själv hand om konkurrensutsättningen av de byggnadsentreprenader och byggkoncessioner som det ansvarar för samt upphandlingarna av utvalda tjänster. Stadsmiljöns verksamhetsområde konkurrensutsätter övriga upphandlingar i samarbete med serviceenheten för upphandlingar. Detta arrangemang beror på att i synnerhet konkurrensutsättningen av byggnadsentreprenader kräver mycket stor fackkunskap utöver upphandlingskunskaper.

Stadsmiljöns verksamhetsområde genomför konkurrensutsättningarna på ett professionellt sätt och genom att följa bestämmelser och anvisningar som gäller offentliga upphandlingar. En konkurrensutsättning som genomförts på ett högklassigt sätt garanterar ändå inte alltid att man får in flera anbud i konkurrensutsättningen. Byggentreprenader och upphandlingar av tjänster som gäller kommunalteknik omfattas ofta av krav på yrkeskompetens eller yrkeserfarenhet som begränsar antalet potentiella anbudssökande och anbudsgivare. Dessutom kan framför allt byggnadsentreprenaderna vara av ett så stort värde att små eller medelstora företag inte har ekonomiska förutsättningar att genomföra dem. Bland annat av tidigare nämnda orsaker kan antalet anbud som tagits emot vid konkurrensutsättningarna vara litet, även om konkurrensutsättningen annars skulle ha genomförts på ett högklassigt sätt.

Den upphandlande enhetens möjligheter att utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet föreskrivs i upphandlingslagen. Grunderna för uteslutning har delats in i obligatoriska och av prövning beroende grunder för uteslutning. Den upphandlande enheten kan inte utesluta en anbudssökande eller anbudsgivare ur anbudsförfarandet utan en sådan grund som anges i lagen. Stadsmiljöns verksamhetsområde kan med andra ord inte utesluta anbudsgivare ur sina genomförda konkurrensutsättningar enbart av den grund att anbudsgivarnas bakgrund väcker misstankar, utan uteslutningen ska ha en grund som fastställts i lagen. Om det finns grunder för att utesluta en anbudsgivare eller anbudssökande ska dessa enligt lagen ännu ges möjlighet att vidta avhjälpande åtgärder innan de utesluts.

Utöver de grunder för uteslutning som anges i lagen kan den upphandlande enheten ställa krav på anbudssökandenas och anbudsgivarnas lämplighet, som villkor för konkurrensutsättningen. Kraven kan

bland annat gälla anbudssökandens eller anbudsgivarens ekonomiska och finansiella situation samt tekniska och yrkesmässiga kompetens. I en stor del av de konkurrensutsättningar som stadsmiljöns verksamhetsområde genomför har det ställts krav på anbudssökandenas och anbudsgivarnas lämplighet för att säkerställa att anbudssökandena och anbudsgivarna har beredskap att framgångsrikt genomföra den entreprenad som upphandlingen gäller eller att producera den tjänst som upphandlingen gäller. Vanligtvis gäller kraven på lämplighet anbudssökandens eller anbudsgivarens eller deras anställdas yrkeskompetens och erfarenhet samt anbudssökandens och anbudsgivarens minimiomsättning.

Särskilt inom serviceenheten för lokalledning orsakar personalomsättningen och obesatta vakanser utmaningar för hur projekten framskrider. Även om de största personalresursbehoven gäller projektplaneringen återspeglas de också i konkurrensutsättningarna av byggnadsentreprenader. På grund av öppna vakanser och personalomsättningen är belastningen på den befintliga personalen större än normalt, vilket i enskilda fall kan synas i kvaliteten på konkurrensutsättningarna. Den primära åtgärden bör därför vara att besätta de vakanser som finns inom serviceenheten för lokalledning och att förbättra förmågan att hålla kvar personalen för att kunna förbättra kvaliteten på konkurrensutsättningen av byggentreprenader. I slutet av år 2022 fanns det fem öppna vakanser inom serviceenheten för lokalledning.

Stadsmiljöns verksamhetsområde ordnar utbildning som gäller upphandlingar och konkurrensutsättningar för sin personal, både självständigt och i samarbete med serviceenheten för upphandlingar. Trots omfattande utbildningar kan det uppstå situationer där den upphandlingskunskap som finns inom stadsmiljöns verksamhetsområde inte räcker till för att lösa situationerna, utan i stället finns denna kunskap inom serviceenheten för upphandlingar. Enligt stadsmiljöns verksamhetsområde bör det säkerställas att serviceenheten för upphandlingar har tillräckliga personalresurser för att serviceenheten för upphandlingar i alla situationer ska kunna stödja den övriga stadskoncernen i upphandlingsfrågor.

Man har kommit överens om att utöka den egna upphandlingsexpertisen inom stadsmiljöns verksamhetsområde med en expert inom upphandlingsområdet. Finansieringen för vakansen fås in i budgeten för 2024.

Stadsstyrelsen 4.9.2023 § 25

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Juha Järä och de 16 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget av serviceenheten för upphandlingar och stadsmiljöns verksamhetsområde, och att
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade att bordlägga ärendet till följande sammanträde.

Stadsstyrelsen 18.9.2023 § 29

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Juha Järä och de 16 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget av serviceenheten för upphandlingar och stadsmiljöns verksamhetsområde, och att
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade att bordlägga ärendet till följande sammanträde.

Stadsstyrelsen 9.10.2023 § 22

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Juha Järä och de 16 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget av serviceenheten för upphandlingar och stadsmiljöns verksamhetsområde, och att
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 13.11.2023 § 12

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga:

- Juha Järäs och 16 andra ledamöters undertecknade motion om utveckling och utvecklingsresurser vid stadens konkurrensutsättningar

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärsförbud

Närmare information: Tiina Ekholm, upphandlingsdirektör, [fornamn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn[at]vantaa.fi))